

VIII kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **KOMISJI MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH
I ETNICZNYCH
(NR 32)
z dnia 26 stycznia 2017 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych (nr 32)

26 stycznia 2017 r.

Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych, obradująca pod przewodnictwem poseł **Danuty Pietraszewskiej (PO)**, przewodniczącej Komisji, rozpatrzyła:

– informację Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na temat kryteriów i podziału środków budżetowych wspierających inicjatywy służące zachowaniu tożsamości mniejszości narodowych i etnicznych w roku 2017.

W posiedzeniu udział wzięli: **Sebastian Chwałek** podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji wraz ze współpracownikami, **Adam Lipiński** sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i pełnomocnik rządu do spraw równego traktowania wraz ze współpracownikami, **Joanna Jaracz de Czartoszewska** naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa Pozamilitarnego w Departamencie Prawa i Bezpieczeństwa Pozamilitarnego Biura Bezpieczeństwa Narodowego, **Jan Adamowicz** prezes rady centralnej Związku Tatarów Rzeczypospolitej Polskiej wraz ze współpracownikami, **Maciej Bohosiewicz** przewodniczący rady Fundacji Ormiańskiej „Armenian Foundation”, **Artur Hofman** przewodniczący zarządu głównego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce, **Andrzej Sochaj** sekretarz zarządu Instytutu Pamięci i Dziedzictwa Romów oraz Ofiar Holokaustu, **Eugeniusz Wappa** przewodniczący Związku Białoruskiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz dr hab. **Lech Nijakowski** stały doradca Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Andrzej Kniaziowski** i **Beata Machul-Telus** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Mamy kworum, możemy zaczynać. Witam bardzo serdecznie wszystkich państwa obecnych na dzisiejszym posiedzeniu. Witam państwa posłów i gości, którzy do nas przybyli na posiedzenie. Szczególnie gorąco witam pana ministra. Cieszymy się, że pan minister jest z nami.

Nasze posiedzenie obejmuje jeden zasadniczy punkt – rozpatrzenie informacji ministra spraw wewnętrznych i administracji na temat kryteriów i podziału środków budżetowych wspierających inicjatywy służące zachowaniu tożsamości mniejszości narodowych i etnicznych. To jest za rok 2016, prawda? Na rok 2017, bo to nie jest „za rok”, tylko „na rok”. Gdzieś tam miałam źle zapisane. Myślałam, że złą kartkę przeczytałam.

Bardzo proszę pana ministra o przedstawienie tej informacji.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Sebastian Chwałek:

Dziękuję bardzo. Pani przewodnicząca, szanowni państwo, postaram się dosyć zwięźle przedstawić tę informację.

Procedura podziału środków budżetowych przeznaczonych w 2017 r. na realizację zadań, które mają na celu utrzymanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego, prowadzona była w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Zgodnie z art. 18 ust. 3 wspomnianej ustawy, minister właściwy do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych ogłosił w dniu 17 grudnia 2015 r., w formie „Informacji o szczegółowych zasadach postępowania przy udzielaniu dotacji na realizację w 2017 r. zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego”, kompleksowe zasady postę-

powania w sprawach dotyczących dotacji. Tekst informacji uzyskał akceptację Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

W rozdziale V wspomnianej informacji minister spraw wewnętrznych i administracji określił, że wnioski o udzielenie dotacji celowych na inwestycje mogą być składane do dnia 29 lutego 2016 r., wnioski o udzielenie dotacji podmiotowych do dnia 16 sierpnia 2016 r., zaś pozostałe wnioski do dnia 15 września 2016 r. Z uwagi na problemy związane z funkcjonowaniem elektronicznej platformy usług administracji publicznej i systemu teleinformatycznego obsługi dotacji przyznanych na podstawie rzeczono art. 18 ust. 3 ustawy terminy te zostały wydłużone. Ostatecznie wnioski o udzielenie dotacji celowych na inwestycje mogły być składane do dnia 10 marca 2016 r., wnioski o udzielenie dotacji podmiotowych do dnia 5 września, natomiast pozostałe wnioski do dnia 27 września 2016 r.

Zgodnie z rozdziałem V pkt 2 wspomnianej informacji, oceny wniosków proponowanych do realizacji dokonała komisja powołana przez dyrektora Departamentu Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych ministerstwa. Członkami komisji byli – w równej liczbie po trzy osoby – pracownicy Departamentu Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz niezależni eksperci wskazani przez stronę mniejszościową KWRiMNiE. W swoich pracach komisja kierowała się kryteriami określonymi w pkt 6 informacji.

Wyniki prac komisji zostały zaakceptowane przez ministra spraw wewnętrznych i administracji 13 grudnia 2016 r. Szczegółowy wykaz wniosków wspartych z budżetu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w 2017 r. otrzymali państwo w przekazanych materiałach.

Spośród 694 wniosków złożonych w trybie ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, minister zlecił do realizacji 316 zadań na łączną kwotę 11 189 080 zł. Na dotacje celowe na inwestycje przeznaczono kwotę 1 178 000 zł, na pozostałe dotacje celowe przeznaczono 8 681 480 zł, na dotacje podmiotowe przeznaczono kwotę 1 329 600 zł.

Pozostałą w budżecie państwa kwotę w wysokości 5 255 000 zł przeznaczono na wsparcie w 2017 r. działań zmierzających do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowania i rozwoju języka regionalnego. Za pomocą środków, o których mowa w art. 18 ust. 2 ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, zostanie ona przeznaczona w trakcie roku budżetowego na zadania służące tym celom.

Myślę, że należy także wspomnieć, iż dnia 21 grudnia na posiedzeniu KWRiMNiE, reagując na sygnały zgłaszane ze strony środowisk mniejszości narodowych i etnicznych, ustaliliśmy, że w terminie do 16 stycznia br. zainteresowane podmioty będą mogły przedłożyć ministrowi spraw wewnętrznych i administracji pisemną prośbę o ponowne przeanalizowanie wniosków złożonych w trybie i na zasadach określonych w informacji o szczegółowych zasadach przy udzielaniu dotacji. Wnioski tego rodzaju nadal wpływają do MSWiA, mimo że termin minął. Po ich zebraniu wnioski zostaną dokładnie przeanalizowane.

Pragnę jeszcze podkreślić, że środki przewidziane na ten cel w 2017 r. w stosunku do roku poprzedniego wzrosły o prawie 900 tys. zł. Tak jak przedstawiłem, rozdysponowaliśmy znaczącą część tych środków. Pozostałe będziemy przyznawali po przeanalizowaniu wszystkich odwołań. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Czyli jest jeszcze pewna rezerwa, tak?

Podsekretarz stanu w MSWiA Sebastian Chwałek:

Tak. To, o czym mówiłem – 5,5 mln zł mamy w zanadru. Po spłynięciu wszystkich odwołań i po ich przeanalizowaniu będziemy odpowiednio – myślę, że dosyć szybko – starali się odpowiedzieć na zapotrzebowanie. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Bardzo dziękuję, panie ministrze. Można już przystępować do dyskusji. Bardzo proszę, pan poseł Cimoszewicz. Udzielam głosu. Proszę bardzo.

Posel Tomasz Cimoszewicz (PO):

Dziękuję, pani przewodnicząca. Dziękuję panu ministrowi za informację. Panie ministrze, rolą posła jest wsłuchiwanie się w głos mieszkańców okręgu, w którym zamieszkuje. Tak było i w tym przypadku, ponieważ chciałbym tu wspomnieć o ponownej prośbie Fundacji im. Księcia Konstantego Ostrońskiego o przyznanie dofinansowania dla wydawanego przez fundację dodatku do „Przeglądu Prawosławnego” na Podlasiu. Kwestia dotyczy Podlasia i mniejszości białoruskiej. Z informacji, które do mnie dotarły, wynika, że w tym roku już nie otrzymają oni dotacji, zostali wykreśleni, więc zwracam się z prośbą. Przyglądając się kryteriom, którymi państwo się tutaj kierują, zwracam uwagę na ich wysoki nakład. Piszą mi o 50 tys. egzemplarzy, więc o sporym nakładzie. Zwracam się z uprzejmą prośbą o wsparcie wniosku dotyczącego ponownego rozpatrzenia. Wydaje mi się, że jest zasadne, aby ponownie otrzymali dotację, chociażby ze względu na to, że otrzymywali ją od 1990 r. Faktycznie, był okres, kiedy dotacja była już raz odebrana. Z informacji, które tutaj mam, wynika, że było to w latach 2006–2007. To jest dopiero kolejny przypadek, kiedy ją utracili. Proszę o rozpatrzenie tego wniosku jeszcze raz. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Bardzo proszę, panie ministrze.

Podsekretarz stanu w MSWiA Sebastian Chwałek:

Jeśli można, to rozumiem, że wniosek o odwołanie złożyli formalnie.

Posel Tomasz Cimoszewicz (PO):

Tak. Mam to odwołanie przed sobą.

Podsekretarz stanu w MSWiA Sebastian Chwałek:

Dobrze. Myślę, że nie trzeba tego traktować w ten sposób, że nie dostali – w sensie, że im odebrano – bo jeszcze po prostu dotacji nie otrzymali, a środki...

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Jeszcze mają szansę?

Posel Tomasz Cimoszewicz (PO):

Powiem wprost.

Podsekretarz stanu w MSWiA Sebastian Chwałek:

Dobrze.

Posel Tomasz Cimoszewicz (PO):

Lobbuję na rzecz ponownego i ciągłego...

Podsekretarz stanu w MSWiA Sebastian Chwałek:

Przyjrzymy się i zostanie rozpatrzone ich odwołanie.

Posel Tomasz Cimoszewicz (PO):

Dziękuję uprzejmie.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dziękuję bardzo. W międzyczasie dotarł do nas pan minister Adam Lipiński. Panie ministrze, bardzo dziękuję za przybycie. Bardzo się cieszymy. Dziękujemy.

Proszę bardzo, czy jeszcze ktoś z państwa? Mamy gości, którzy są beneficjentami tych środków, więc bardzo proszę, mają państwo okazję zabrać głos. Jest pan pełnomocnik i pan minister spraw wewnętrznych i administracji, więc mogą państwo swój głos wyrazić. Proszę bardzo, pan też może, panie przewodniczący.

Posel Ryszard Galla (niez.):

Dziękuję bardzo, pani przewodnicząca. Panie ministrze, bardzo serdecznie chciałbym podziękować za przedłożone informacje, jak też podejście z tak wielką troską do podziału środków.

Cieszy mnie fakt, że w najbliższych dniach będą jeszcze rozpatrzone wnioski, które zostały złożone u państwa i że część tej kwoty, która jest w tej chwili w rezerwie, rozdysponują państwo wśród środowisk mniejszościowych. Bardzo mnie to cieszy.

Dziękuję także za to, że mamy kwotę wyższą od ubiegłorocznego budżetu. Muszę panu powiedzieć, że Komisja rzeczywiście bardzo zabiegała, szukając różnych względów i po stronie ministerstwa, ale także po stronie Komisji Finansów Publicznych, żeby jednak te środki nie były pomniejszane, ale może od czasu do czasu powiększone. Ta kwota zwiększenia naprawdę cieszy środowisko mniejszości.

W związku z tym chciałbym o jedną rzecz poprosić, a także zadać pytanie. Pytanie brzmiałoby tak – czy państwo tę kwotę, która jest w rezerwie, podzielą przy tej inicjatywie od razu, czy jednak zostanie pewna pula środków do dyspozycji ministerstwa? Pytam, bo jednak, jak się okazuje, w ciągu roku są różne pomysły i potrzeby, wtedy dobrze jest mieć środki przy sobie.

Prośba polega na tym, bo często mam sygnały ze środowisk – generalnie – mniejszości, bo wiadomo... Pan wskazał liczbę projektów. Podejrzewam, że kwota projektów ogółem przekracza możliwości budżetowe, więc nie ma siły, żebyśmy mogli obdarzyć nią tak, żeby wszystkie potrzeby zaspokoić, ale wśród tych potrzeb bardzo ważne są kwestie związane z częścią podmiotową, czyli z bieżącym utrzymaniem struktur mniejszości, żeby jednak w tych odwołaniach uwzględnić tę potrzebę, bo to są pieniądze o wiele trudniejsze do zdobycia. Nie ma innych źródeł, z których można byłoby dostać dotację podmiotową. Częściej można sięgnąć po środki na wszelkiego rodzaju projekty kulturalne, natomiast jest ten problem, stąd też taka prośba, aby te rzeczy jednak spróbować uwzględnić.

Oczywiście, przyznaję rację, że trzeba dobrze przeanalizować potrzeby, bo często bywa tak, jak nawet wczoraj z państwem dyrektorami rozmawialiśmy, że jest zapotrzebowanie, ale później – jak rok długi – niewiele się dzieje, więc taka analiza też jest na pewno potrzebna. Jeszcze raz bardzo dziękuję.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dziękuję bardzo. Panie ministrze, mam pytanie – czy przy rozdziale tej rezerwy – tych dodatkowych środków – będzie dodane jakieś nowe kryterium, czy będziecie tymi samymi kryteriami się posługiwać? Tak? Do tego też? To może...

Podsekretarz stanu w MSWiA Sebastian Chwałek:

Czy państwo chcecie, żebym odpowiadał od razu na każde pytanie czy zbierzemy kilka pytań?

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Może będziemy zbierać. Państwo będą zadawać pytania, a pan minister potem hurtem na nie odpowie. Bardzo proszę.

Przewodniczący Związku Białoruskiego w Rzeczypospolitej Polskiej Eugeniusz Wappa:

Eugeniusz Wappa, przewodniczący Związku Białoruskiego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Pani przewodnicząca, panowie ministrowie, występuję w imieniu mniejszości białoruskiej z kilkoma prośbami jednocześnie. Jeżeli to jest możliwe, żeby nie robić posiedzenia Komisji w godzinach popołudniowych, np. o godzinie 16:00. Dla mniejszości narodowych jest ogromnym problemem, aby w tym samym dniu dojechać tam i z powrotem. Posiedzenie Komisji o godzinie 16:00 i powrót – jest to dalece uciążliwa godzina, aby z całej Polski mogli zjechać przedstawiciele poszczególnych organizacji mniejszościowych. Jest to trudna sprawa, ale bardzo na to uczulam. Prośba ze strony wielu moich kolegów i przyjaciół, którzy nie mogli dzisiaj uczestniczyć w posiedzeniu, ponieważ po prostu nie mogą dojechać na to spotkanie z prostej przyczyny, że nie mają później czym wrócić do swoich miejscowości. Prośba do sejmowej Komisji, aby takie spotkania były organizowane w godzinach troszeczkę wcześniejszych. To jest prośba natury organizacyjnej. Zostałem upoważniony przez moich przyjaciół, żeby wystąpić z prośbą w tej sprawie.

Druga rzecz. Gdy chodzi o podział środków, jesteśmy bardzo mile zaskoczeni, że nastąpiło zwiększenie o kolejne 900 tys. zł. Chciałbym jednak zwrócić uwagę, że bardzo istotne w dzisiejszym czasie jest podtrzymywanie mediów mniejszości narodowych. Złożyliśmy w tej sprawie prośbę o rozpatrzenie wniosku i spojrzenie jeszcze raz na wydatki związane z funkcjonowaniem Białoruskiego Radia „Racja” oraz wydatki na audycje dla

mniejszości białoruskiej w języku białoruskim, jak również na wydawanie tygodnika „Niwa”. Zwróćmy uwagę na to, że te wydatki są na takim samym poziomie od wielu lat. Wszystko wzrasta, ceny wzrastają, natomiast wydatki na media, gdy mówimy o ich istnieniu i funkcjonowaniu, generalnie nie ulegają zmianie, nie zwiększają się. Dlatego, gdy mówimy, że chcemy dotrzeć do odbiorców, mamy zamknięte koło. Nie możemy się wyrwać poza pewną barierę, którą mamy od wielu lat, gdy chodzi o pozyskiwanie środków. W wypadku tygodnika „Niwa” mieliśmy nawet przez 8 lat zmniejszenie środków i to dosyć drastyczne. W związku z powyższym chcemy widzieć, że te projekty medialne mają jakiś dalszy priorytet, żeby były rozwojowe, żeby były szerzej traktowane, bo dla mniejszości jest to bardzo istotne.

Kolejna sprawa to projekty oświatowo-edukacyjne. To jest rzecz, co do której też mam ogromną prośbę, aby projekty oświatowo-edukacyjne, które miały charakter ciągły, nie były przerywane. Pojawiają się i po kilku latach znikają. W przypadku działań długofalowych, dotyczących wychowania i edukacji dzieci i młodzieży, przerwanie takich projektów niesie za sobą nie tylko skutki organizacyjne, ale i społeczne, bo powoduje zaprzestanie pewnych działań i pewnej aktywności rodzicielskiej. To pociąga za sobą daleko idące konsekwencje, które nie są związane tylko z tym, czy dać, czy nie dać. To jest takie najbardziej proste – „dać, czy nie dać”, tak? Natomiast konsekwencje takiego właśnie dania czy niedania są zupełnie inne. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dziękuję bardzo. Na pytanie odpowie pan minister, natomiast ja tylko wyjaśnię w kwestii tej sali. To nie jest kwestia tego, czy my chcemy na popołudnie, czy nie. To jest kwestia sali. Są ogromne trudności. Każda komisja ma trudności z otrzymaniem sali o odpowiedniej porze. Każda komisja zaprasza gości. Nasze posiedzenia z reguły są wcześniej, ale jak dostaniemy tę salę na popołudnie, to i tak jesteśmy wdzięczni, że w ogóle ją mamy. To nie jest tak, że my sobie regulujemy termin posiedzenia i godzinę, tylko tak się spotykamy, jak dostaniemy salę. To tyle tytułem wyjaśnienia.

Ktoś się tutaj zgłaszał. Bardzo proszę.

Przewodniczący rady Fundacji Ormiańskiej „Armenian Foundation” Maciej Bohosiewicz:

Pani przewodnicząca, dziękuję bardzo. Maciej Bohosiewicz, Fundacja Ormiańska „Armenian Foundation”.

Chciałem na wstępie podziękować panu ministrowi za dotychczasowe dotacje, za możliwość realizacji projektów. Chciałem także prosić... Specyfika działalności naszej fundacji jest dość charakterystyczna. Przeglądając te wnioski, które składamy, można zauważyć, że pracujemy z dziećmi i z młodzieżą. Jak państwo wiedzą, to jest najtrudniejsze zadanie. To jest żywy człowiek, który ma swoje problemy, to są rodzice, kwestia identyfikacji, kwestia zebrania tego środowiska, które jest rozproszone po całej Polsce – to jest trudne. W tym roku, niestety, nie udało się nam, ale mam nadzieję, że po ponownym rozpatrzeniu, życzliwszym okiem spojrzą państwo na nasz projekt, który się nazywa „Kuty nad Czeremoszem. Mała stolica Ormian”. To jest dziewiąta edycja. Od tylu lat zbieramy po całej Polsce młodzież i dzieci pochodzenia ormiańskiego. Wyjeżdżamy właśnie tam, do tego małego miasteczka, gdzie Ormianie jeszcze do wybuchu II wojny światowej mieszkali, gdzie był ostatni ksiądz senator Manugiewicz, gdzie są trwałe rzeczy, które możemy pokazać młodzieży i dzieciom.

Proszę państwa, powiem tak, że w tym roku dostaliśmy dotację na spotkania z dziećmi. Podjęliśmy się ich organizacji, ale po to, aby, spotykając się w kraju z dziećmi w obecności rodziców, przedstawiać program wyjazdu i to, co zamierzamy zrobić. Chodzi o to, żeby zyskać przychylność i przekonać rodziców do tego, że nasze wyjazdy są bezpieczne, są pod okiem instruktorów. Tak jak mówił tutaj mój przedmówca ze społeczności białoruskiej, jeżeli uda nam się pozyskać przychylność rodziców i zainteresować dzieci tym wyjazdem na Ukrainę, to niemożliwość jego realizacji spowoduje po prostu wyłom. Tracimy w jakiś sposób wiarygodność i trudno będzie wrócić do tego tematu.

Mamy tam doskonale wyrobione – że tak powiem – stosunki z miejscową społecznością. Pracujemy tam na starych, ormiańskich, polskich i ukraińskich cmentarzach. Po dwóch tygodniach wyjazdu ta młodzież wraca zupełnie odmieniona, ma inne spojrze-

nie na pewne rzeczy. To daje nam szansę na spokojne ich wytłumaczenie, w oderwaniu od spraw bieżących, od dnia codziennego. Zawsze gorąco zapraszam, żeby nas odwiedzić, bo przyjeżdżają do nas różne osoby, czy samorządowcy, czy przedstawiciele różnych organizacji, żeby nas wesprzeć. Przyjeżdżają także przedstawiciele kurii, którzy tam są z nami w okresie wakacyjnym. Jeszcze raz bardzo prosimy o ponowne spojrzenie na ten nasz wniosek, bo to będzie wyłom, który spowoduje kłopoty.

Chciałem jeszcze powiedzieć, że w tym roku mamy wielki jubileusz, bo będziemy obchodzić 650 lat pobytu Ormian na terytorium Polski. Mamy bardzo wiele uroczystości. Z tego miejsca pozwolę sobie zaprosić państwa na najbliższe spotkanie organizowane przez naszą fundację razem z Ambasadą Republiki Armenii. To będzie Dzień Wojska Armeńskiego w klubie garnizonowym 2 lutego. Mam nadzieję, że będzie posiedzenie Sejmu. Może wtedy państwo posłowie i senatorowie nas zaszczytą. Będzie piękna wystawa pod tytułem „Ormianie w służbie Rzeczypospolitej” i film o Jadwidze Zarugiewiczowej, która ma ormiańskie korzenie i jest symboliczną matką Grobu Nieznanego Żołnierza oraz nieznanych żołnierzy w Polsce. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dziękuję bardzo. Kto z państwa następny? Bardzo proszę. Proszę się przedstawić.

Sekretarz Instytutu Pamięci i Dziedzictwa Romów oraz Ofiar Holokaustu Andrzej Sochaj:

Andrzej Sochaj, Związek Romów Polskich, Instytut Pamięci i Dziedzictwa Romów oraz Ofiar Holokaustu.

Panie posłanki, panowie posłowie, panie ministże, szanowni państwo, w imieniu Związku Romów Polskich z siedzibą w Szczecinku chciałem podziękować za dotychczasową pomoc w realizacji różnego rodzaju zadań, szczególnie w ubiegłym roku, kiedy mogliśmy – m.in. dzięki dotacji – upamiętnić w końcu Romów i Sinti pomordowanych w Chełmnie nad Nerem. Dziękuję również za obecność przedstawicieli ministerstwa, a także przedstawicieli parlamentu i pana prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz wszystkich gości.

Złożyliśmy odwołanie odnośnie do działalności instytutu i liczymy na to, że nadal będziemy mogli prężnie i owocnie działać, a także informować wszystkich o naszej działalności dzięki wydawanemu czasopismu „Romano Atmo”. Chciałbym się także osobiście dowiedzieć, gdyż prowadzę od jakiegoś czasu badanie nad religijnością Romów, czy w tym roku również będą jakieś środki, żeby w ciągu roku można było o nie wystąpić, abyśmy mogli w przyszłości wydać romski modlitewnik i śpiewnik, który byłby w połowie przynajmniej opublikowany z tekstami, modlitwami i pieśniami w różnych dialektach języka romskiego. Chciałbym się też dowiedzieć od pana ministra, jeżeli to jest możliwe – kiedy będzie decyzja odnośnie do rozpatrzenia tych naszych odwołań? Z jaką datą? Czy będzie to połowa lutego, czy koniec lutego? Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dziękuję bardzo. Kto z państwa chciałby jeszcze zabrać głos? Bardzo proszę.

Prezes Związku Tatarów Rzeczypospolitej Polskiej Jan Adamowicz:

Witam panią przewodniczącą, pana ministra, szanownych państwa, szanownych gości. Jan Adamowicz, Związek Tatarów Rzeczypospolitej Polskiej.

Proszę państwa, tak jak wszyscy, tak i ja chciałbym opowiedzieć o naszych problemach w związku z tzw. sprawami finansowymi, które tak bardzo nas zabolowały. Proszę państwa, chciałbym przypomnieć historię. 10 lat temu przy ministerstwie powstał departament zajmujący się mniejszościami narodowymi i etnicznymi. Proszę państwa, 10 lat temu powstał bardzo piękny ogród mniejszości narodowych i etnicznych. Na szczycie tego ogrodu wyrósł przepiękny kwiat Orientu, którym się wszyscy dokoła cieszą, że ten kwiat powstał i jest. W związku z tym, jeżeli nasza organizacja zostałaby pozbawiona środków finansowych, to ten kwiatuś zwiędnie i nie będziemy mieli siły, żeby go w jakiś sposób podtrzymać.

Chciałbym państwu powiedzieć, że jesteśmy taką organizacją i taką mniejszością, której nikt nie pomaga, oprócz państwa polskiego. Nie mamy takich możliwości. Jak państwo wiedzą, nasi pobratymcy są daleko i wcale się do nas nie poczuwają. Wręcz

przeciwnie. Dzisiaj to Tatarzy Krymscy proszą nas o życzliwą rękę, ale my możemy tylko porozmawiać, pomodlić się, bo praktycznie nic więcej nie możemy zrobić, dlatego że jesteśmy tylko społecznością bez własnego źródła utrzymania.

Przedmówca powiedział o Ormianach, a my, proszę państwa, w tym roku będziemy obchodzili 620-lecie osadnictwa Tatarów na ziemiach polskich i 100. rocznicę powstania Związku Tatarów, więc nie jest tak, że jesteśmy od macochy. My tutaj jesteśmy chyba tak długo, jak świat istnieje.

Bardzo proszę o przychylne rozpatrzenie naszych próśb i utrzymanie tych środków, które były w zeszłym roku. Z góry dziękuję za życzliwość. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dziękuję bardzo. Kto jeszcze z państwa? Jak widać, panie ministrze, jest tylu zadowolonych. Tylko parę próśb, które chyba skrętnie pan minister odnotował, prawda?

Skoro mieliśmy rozpatrzyć informację, to teraz... Pytania się skończyły, tak? To poprosimy pana ministra, żeby odpowiedział. Bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w MSWiA Sebastian Chwałek:

Może zacznę od końca. Powiem w ten sposób przedstawicielom środowisk mniejszościowych, którzy dzisiaj zabrali głos, zarówno Tatarów polskich, jak i Romów, Ormian czy mniejszości białoruskiej, że zanotowaliśmy sobie informacje i prośby, które państwo tutaj podnosili. Tak jak powiedziałem na wstępie, wydatkowaliśmy część środków – zdecydowanie dużą, większą część. Można powiedzieć, że została nam. Oczywiście, każdy państwa wnioszek będziemy skrętnie rozpatrywali, ale zapewniam, że każda ciekawa i podnosząca wiedzę o poszczególnych mniejszościach inicjatywa będzie przez nas sfinansowana. Przychylimy się na pewno do zdecydowanej większości odwołań. Nie gwarantuję wysokości środków, ponieważ już mi państwo dyrektorzy podnoszą, że samych odwołań – tych, które już wpłynęły – jest więcej niż mamy pozostałych środków. W jakiś sposób będziemy musieli tę kwotę rozdysponować.

Odnosząc się do pytania pani przewodniczącej i pana przewodniczącego co do terminu, zamierzamy, jeżeli wszystkie z tych wniosków zostaną już skrętnie przeanalizowane i wyjaśnione, bo czasami wymaga to wyjaśnienia z poszczególnymi wnioskodawcami. Zgodnie z naszym planem, mniej więcej do końca lutego postaramy się zamknąć tę sprawę. Planujemy też posiedzenie Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Prawdopodobnie odbędzie się ono pod koniec lutego lub na początku marca. Będziemy się starali przed tym posiedzeniem załatwić kwestie odwoławcze.

Pan przewodniczący pytał jeszcze o to, czy wydamy całą pozostałą kwotę. Podczas posiedzenia komisji rozmawialiśmy z przedstawicielami mniejszości właśnie o tym, że faktycznie powinna być jakaś kwota pozostawiona na to, co ewentualnie może być potrzebne w ciągu roku. Rozdysponowując co roku pieniądze na wiele miesięcy przed rozpoczęciem poszczególnych wydarzeń, nie mamy potem żadnej możliwości dofinansowania czegoś, co pojawia się w ciągu roku i okazuje się ważne. Zdarzały się też sytuacje, że nie wszystkie spośród przyznanych środków były wykorzystywane zgodnie z ustaleniami, bądź z przyczyn obiektywnych nie mogły być wykorzystane.

Pytanie: Jaka kwota rezerwowa powinna zostać? Jeżeli bowiem zostanie kwota rezerwowa na wydatki w ciągu roku, to automatycznie będzie trochę mniej uwzględnionych wniosków. Myślę, że ostatecznie będę mógł to powiedzieć czy ustalić po przeanalizowaniu tego, o co się zwróciły do nas ponownie mniejszości, tak żeby na pewno zrealizować te rzeczy, które mają swoją ciągłość, czy – tak jak tutaj pan przewodniczący wspominał – żeby miały miejsce podmiotowe dotacje, a co do poszczególnych inicjatyw, to będziemy próbowali w jakiś sposób sprawiedliwie środki podzielić. One może nie są oszałamiające, ale i tak są większe niż w zeszłym roku. W sumie jest wzrost o ponad 5% i przesunęliśmy to z naszego budżetu wewnętrznego, z budżetu ministerstwa. Myślę, że jest tendencja wzrostowa. Jeżeli tylko nie będzie większych wydatków w resorcie, postaramy się, aby przyszły budżet też został lekko wzmocniony. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dziękuję bardzo, panie ministrze. Czy ktoś z państwa posłów albo gości rządowych chciałby jeszcze zabrać głos w tej sprawie? Tak? Bardzo proszę. Proszę się też przedstawić.

Przewodniczący Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce Artur Hofman:

Artur Hofman, przewodniczący Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce i przedstawiciel mniejszości żydowskiej w KWRiMNiE.

Przede wszystkim chciałbym przeprosić za spóźnienie, ale właśnie wracałem z Pałacu Prezydenckiego, gdzie było spotkanie ze wszystkim przedstawicielami religijnymi. Wspomagałem tam religijną część społeczności żydowskiej.

Pamiętam, że kiedy dyskutowano o tych kwestiach i pan minister przedstawiał swoje widzenie podziału środków, to spotkało się to z mojej strony ze zrozumieniem, bo rzeczywiście jest tak, że nie wszystko jesteśmy w stanie przewidzieć. Nie wiem, kto bezpośrednio w pewnym momencie przydzielał, ale sądzę, że troszkę zostało to po macoszemu potraktowane, bo są rzeczy, które stanowią część pensji jakiegoś pracownika, np. bibliotekarza i jeżeli to się obniży o jakiś procent, to właściwie znika możliwość płacenia temu człowiekowi. Myślałem, że chodzi raczej o coś, co jest *eventem* zaplanowanym np. na listopad, który jeszcze może się zmienić. Jest to wydarzenie, które jest planowane dopiero za kilka miesięcy. Jeżeli na to nie będzie, to bierzemy pod uwagę, że to może być, może tego nie być, można jakoś przesunąć środki.

Oczywiście, z uporem maniaka będą wracał do kwestii medialnej, bo tu są środki na programy telewizyjne czy radiowe, ale nie zgłaszam tej kwestii do MSWiA, tylko – to, o czym wczoraj mówiłem – raczej do Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, ponieważ ona ma środki przeznaczone na mniejszości. Z niewiadomych dla mnie przyczyn KRRiT nie przeznacza tych środków dla mniejszości żydowskiej. Kiedyś pół żartem, pół serio powiedziałem, że „Gazeta Wyborcza” nie reprezentuje medialnie społeczności żydowskiej, jak niektórzy sądzą, bo czasami to mówią o takim... Dlatego „pół żartem, pół serio”. Chcemy mówić o swoich imprezach i o tym, jak wygląda realnie życie żydowskie, przedstawiając to w programie mniejszościowym.

Tak jak mówiłem, proszę sobie wyobrazić, że czasem to są wymówki ze strony telewizji, ponieważ nie dość, że program będzie o godzinie 6.30 rano w trzecią środę miesiąca, to oprócz tego pokaże się np. film dokumentalny o jakimś rabinie z Kaukazu. Jest to niby w ramach programu mniejszościowego. Krótko mówiąc, wiem, że inne mniejszości mają swoje pasma, np. regionalne. Wiem, że mniejszości kaszubska, niemiecka czy ukraińska mają możliwość reprezentowania i produkowania – sami przez siebie – tego, co chcą i to jest wtedy sensowne, bo to jest program mniejszościowy.

Myślę, że to byłoby w związku z wczorajszym posiedzeniem, a więc realne informacje na temat tego jak wyglądamy, pomniejszyłyby fałszywe wyobrażenia o społeczności żydowskiej i na pewno zmniejszyłyby poziom antysemityzmu w kraju. To tyle. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dziękuję bardzo. Czy ktoś jeszcze? Bardzo proszę.

Prezes Związku Tatarów RP Jan Adamowicz:

Dobrze. Jeśli pani przewodnicząca pozwoli, to mam tu ze sobą ulotkę informacyjną o pracy naszego stowarzyszenia. Chciałbym ją szanownemu gronu pokazać. Być może państwo czegoś nie wiedzą, to chciałem zaznaczyć, że Związek Tatarów realizuje tylko 5 projektów w ciągu roku. Gdy miałem ostatnio spotkanie z liderami mniejszości, to po prostu śmiano się ze mnie, że na 5 projektów nie mamy dotacji. Dobrze byłoby, żeby pomogły one w życiu naszego stowarzyszenia. Chciałbym tylko, jeśli państwo pozwolą, pokazać państwu ulotki informacyjne, że naprawdę my coś fajnego robimy.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dobrze. Dziękujemy. W międzyczasie dotarł pan przewodniczący Huskowski. Witamy, panie przewodniczący.

Tak, dziękuję. Czy jeszcze ktoś z państwa chciał zabrać głos? Pan przewodniczący, tak? Bardzo proszę.

Poseł Ryszard Galla (niez.):

To, o czym powiedział pan przewodniczący Hofman. Chciałbym zwrócić uwagę, że w miesiącu maju mamy zaplanowane posiedzenie Komisji z udziałem przedstawicieli KRRiT. Nie wiem, czy państwo pamiętają, ale przed kilkoma laty zawalczyliśmy o to, aby jed-

nak w ramach środków przeznaczonych dla ośrodków regionalnych, szczególnie tam, gdzie są środowiska mniejszości, były znaczne środki na realizację tych programów. Zapraszamy już dzisiaj na posiedzenie Komisji, bo na pewno będziemy o to pytać. Myślę, że taki głos, jak pana tutaj, byłby bardzo cenny, więc zapraszamy.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dziękuję bardzo. Pan przewodniczący Giżyński chciał zabrać głos. Bardzo proszę.

Poseł Szymon Giżyński (PiS):

W duchu serdeczności i przyjaźni chciałem zwrócić uwagę na pewien lapsus, który pewnie zupełnie przypadkowo się pojawił w wypowiedzi pana profesora Artura Hofmana.

Jest najzupełniej oczywiste i temu jest dzisiejsze spotkanie poświęcone, ale także i cała aktywność Komisji i rządu, żeby zapewnić dobrostan, rozwój kulturowy czy umocnienie tożsamości poszczególnych mniejszości narodowych w Polsce. To jest zasadniczy cel, realizowany z pełną determinacją i z pełnym poświęceniem przy użyciu środków finansowych i innych środków, które wynikają z przyjaznej polityki rządu w tym aspekcie.

Natomiast nie wolno definiować tych zjawisk, pozytywnej oceny sytuacji, pozytywnych działań rządu, naszej Komisji i wszystkich innych ośrodków, działających właśnie na rzecz tych pozytywnych celów, przez odwrócenie perspektywy i poprzez takie sugerowanie, że te działania służą zmniejszeniu nastrojów antysemickich. Bo zaraz będą konsekwencje nastrojów antyukraińskich, antybiałoruskich, antylitewskich itd. Bardzo proszę, żebyśmy używali integralnie pozytywnego języka, bo tylko pozytywnym i dobrym sprawom zarówno działalność rządu w kontekście mniejszości narodowych, jak i działalność Komisji służy i służyć będzie. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dziękuję bardzo. W tej kwestii, panie przewodniczący, mam nieco odmienny pogląd. Po to jest Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych, żeby przedstawiciele mniejszości mogli tu przychodzić i mówić o wszystkim, co im leży na sercu. Nie chodzi nam tylko o to, żeby było miło i gładko. Chodzi po prostu o to, żeby rozwiązywać problemy. Do tego jest gotowy i rząd, i my. To jest komisja od problemów, od rozwiązywania trudnych spraw i problemów albo od zgłaszania ich stronie rządowej. Dlatego – odwrotnie – zachęcam do mówienia o wszystkim, co leży wam na sercu. Dziękuję bardzo.

Pani poseł jeszcze nie miała okazji do zabrania głosu. Bardzo proszę.

Poseł Anna Cicholska (PiS):

Chciałam odnieść się tutaj do słów pana profesora Hofmana, bo pracuję...

Przewodniczący Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce Artur Hofman:

Nie jestem profesorem.

Poseł Anna Cicholska (PiS):

Nie? No, to przepraszam.

Poseł Ryszard Galla (niez.):

Ale taką mowę pan ma, prawda?

Poseł Anna Cicholska (PiS):

Jestem oświatowcem i tak pana oceniam. To chyba wyżej, lepiej niż mniej. Dlaczego? Bo pracuję w grupie bilateralnej polsko-izraelskiej. Myślę, że przynajmniej na swoim terenie w tej dziedzinie robię dużo. Jeżeli chodzi o stosunki polsko-żydowskie, to dużo w tym kontekście już zrobiono, szczególnie gdy idzie o działania oświatowe. Na pewno jest panu znana Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego. Prowadzi ją pani Monika Krawczyk. Muszę złożyć duże wyrazy wdzięczności tej osobie. Blisko z nią współpracuję. Podejmuje ona bardzo cenne działania oświatowe. Dzięki temu realizowanych jest wiele projektów w różnych placówkach oświatowych w Polsce. Uczestniczyłam również w takim projekcie w Radzanowie. To jest powiat mławski. Może coś panu mówi nazwa tej miejscowości. Są też unikatowe miejsca – czy synagogi, czy cmentarze.

Dobrze byłoby, gdybyście wchodzili w takie dobre relacje z samorządowcami, tak jak zrobiłam to na terenie plocko-ciechanowskim. Zrobiliśmy konferencję polsko-izraelską.

Nakreśliliśmy ten temat od strony historycznej. Uważam, że można to zrobić od strony kulturowej. Pokazanie dziedzictwa narodowego – zarówno jednej strony, jak też i drugiej – buduje dobre więzi i relacje międzyludzkie. Jako wieloletni pedagog i dyrektor różnych placówek oświatowych dużo robiłam właśnie w tej kwestii, szczególnie dotyczącej spraw żydowskich, ale to samo dotyczy innych mniejszości narodowych. Gdybyśmy się otwierali od strony czysto edukacyjnej, to jest duże pole do działania.

Myślę, że idziemy w dobrym kierunku. Osobiście nie widzę, przynajmniej w moim otoczeniu, żeby była jakiegokolwiek dyskryminacja mniejszości, czy żydowskiej, czy tatarskiej, tak jak tutaj było powiedziane, czy ukraińskiej. Dużą rolę w tej kwestii spełniają pedagodzy. Myślę, że jeżeli występują, to chyba tylko bardzo nieliczne, bo w różnych grupach społecznych możemy się z tym spotkać. Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dziękuję bardzo. Jeszcze dwa słowa.

Przewodniczący Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce Artur Hofman:

Dziękuję bardzo. Chodzi mi o to, że nawiązałem niechcący do spotkania wczorajszego, bo chodziło o badania, które przedstawili profesorowie. Tylko do tego nawiązałem.

Chodzi mi też o jedną rzecz, ale nie chciałbym zdominować tego naszego dzisiejszego spotkania. Jeśli mówię o KRRiT, to mówię o tym, że ma ona środki przynależne mniejszościom, które ostatnimi czasy były pomijane. Kiedy w korespondencji z KRRiT zwracałem na to uwagę, to były wypowiedzi wymijające i przypominające ucznia szkoły, który mówi o tym, że przecież był emitowany np. jakiś dokument na temat A czy B albo przypomniano sylwetkę jakiegoś Żyda czy osoby, która ma pochodzenie żydowskie, ale jest wielkim Polakiem, typu Artur Rubinstein czy ktokolwiek inny. To jest taka wymówka, a przecież nie o to chodzi. Chodzi o to, by na bieżąco, np. z takiej imprezy, o której pani mówi czy z wielu innych, pokazać migawkę w jakimś magazynowym skrócie, jak wygląda to życie na co dzień.

Otóż jutro będzie: „Sprawdzam!”. Mówiliśmy o tym telewizji. Mamy nadzieję, że będzie obecna. Oczywiście, łódzka będzie. Jutro 27 stycznia jest Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu. Na stacji Radegast w Łodzi będziemy składać wieńce. Będą delegacje i łódzki, i zagraniczne. Mamy nadzieję, że będzie również przedstawiciel Knesetu. Zobaczymy wszyscy, jak tu siedzimy, czy będzie migawka w centralnej telewizji. Po prostu wiem, o czym mówię. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dziękuję bardzo. To były dwa zdania wielokrotnie złożone. Tak? Bardzo proszę. Będziemy powoli kończyć dyskusję.

Sekretarz Instytutu Pamięci i Dziedzictwa Romów oraz Ofiar Holokaustu Andrzej Sochaj:

Chciałem podziękować panu ministrowi za odpowiedź. Chciałem też przypomnieć, że w telewizji publicznej była bardzo duża migawka z uroczystości w Chełmnie nad Nerem, w jakich mogliśmy wziąć udział, więc tak nie można do końca mówić, że nic w tej telewizji publicznej nie ma, jeśli chodzi o mniejszości narodowe i etniczne.

Przewodnicząca poseł Danuta Pietraszewska (PO):

Dziękuję bardzo. Jeśli to wszystkie głosy... Czy jeszcze ktoś z państwa chciał zabrać głos? Prawo do zabrania głosu, panie ministrze, pan tu ma zawsze. W takim razie dziękujemy serdecznie.

Ponieważ mieliśmy rozpatrzyć informację, mam teraz pytanie do państwa posłów: Czy państwo posłowie przyjmują tę informację? Czy jest ktoś przeciw? Nie ma.

Panie ministrze, informacja przyjęta.

Bardzo dziękuję stronie rządowej za przybycie. Dziękuję naszym gościom. Dziękuję państwu posłom.

Zamykam posiedzenie Komisji.